

uitvoerbaar. Inpassing in de beginnerscursus leek mij nog niet verstandig. We zetten wel de eerste stap: één raam per volk met darrenkunstraat laten uitbouwen en beleggen. Het gesloten darrenbroed verwijderen, koppen en schoonmaken.

Bedrijfsmethode

Ook een beginnerscursus heeft een bedrijfsmethode. Ik heb gemerkt dat een puntsgewijze weergave van de gehanteerde bedrijfsmethode voor de cursisten veel verduidelijkt en gemakkelijker toegepast kan worden in de volgende jaren waarin de cursisten zelfstandig moeten imkeren. De methode volgt in grote lijnen de Aalstermethode.

46

Bedrijfsmethode beginnerscursus

Eind maart/eerste helft april:

> voorjaarsinspectie

Tweede helft april:

> klaarmaken voor voorjaarsdracht/fruit

Eind april:

> naar het fruit (appel)

Eerste helft mei:

> doppen breken en moerrooster leggen

Derde week mei:

> bijen ophalen van fruit, kunstzwermen maken

Vierde week mei/begin juni:

> slingeren voorjaars honing

Eerste week juni:

> doppen breken

Eerste week juli:

> controle of jonge moeren aan de leg zijn

Tweede helft augustus:

> slingeren zomerhoning, Apistan inhangen, start inwintelen

Bestrijding van Ar

Jan Charpentier

Voor het vaststellen van een besmetting door Amerikaans vuilbroed (AVB) is het niet meer nodig te wachten tot een volk daadwerkelijk de ziekteverschijnselen vertoont. Door onderzoek van voer- of honingmonsters kan al zeer vroegtijdig AVB-besmetting worden aangetoond, nog vóórdát de klinische verschijnselen aanwezig zijn. De tijd lijkt daarom gekomen, om de wetgeving aan deze omstandigheden aan te passen. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de kennis en de ervaringen die elders zijn opgedaan (o.a. in Denemarken en Duitsland). Als bijdrage in de discussie over dit onderwerp volgen hieronder enige overwegingen betreffend het bestrijden van AVB in Nederland (veroorzaker: *Paenibacillus larvae larvae*, P.I.I.).

1. Onderzoek van voer kan, vroeger dan bij klinisch onderzoek mogelijk is, een aantasting door vuilbroed en de sterkte daarvan aantonen. Dit geeft mogelijkheden tot eerder ingrijpen.
2. Monsters moeten worden genomen uit de voerkranen rond het broednest. Is geen broed aanwezig dan is bemonstering mogelijk niet zinvol. Elk monster moet worden voorzien van een identificatie zodat het betreffende volk kan worden getraceerd. Dit geldt ook voor verzamelmonsters.
3. De hoeveelheid sporen per volk die in een voermonster wordt vastgesteld is niet alleen beslissend voor de uitbraak van de ziekte. De gevoeligheid van het volk voor de ziekte, de algemene gezondheidstoestand e.a. spelen eveneens een rol.
4. Daarom is een onderzoek van het voer niet alleen maatgevend. Controle van volken met aangetroffen sporen is over een langere periode nodig.
5. Als volken binnen een gebied met vervoersverbod, na onderzoek, geen sporen blijken te bevatten, zou een opheffing van het vervoersverbod voor die volken overwogen kunnen worden.
6. Bij de beoordeling van besmettingen mag niet worden vergeten dat de detectiegrens voor het aantonen van P.I.I. gemiddeld ligt bij ca. 100 sporen per gram honing/voer.
7. Het is zeer waarschijnlijk dat het grootste deel van de Nederlandse bijenpopulatie vrij is van een AVB besmetting. Inzicht in de geografische verdeling van de besmetting zou zeer nuttig kunnen zijn bij de beleidsvorming.

amerikaans vuilbroed in Nederland

8. Voor een standpuntbepaling met betrekking tot de juiste manier van handelen inzake AVB is daarom een gedegen onderzoek, met medewerking van een grote schare imkers over het hele land verdeeld, absoluut noodzakelijk.

9. Om het de imker mogelijk te maken ziektebeelden van AVB, maar ook van nosema en kalkbroed bijtijds te herkennen, zou de opleiding hierin moeten voorzien. Voorwaarde daartoe is, dat de bijenteeltleraren voldoende worden bijgeschoold en dat de verenigingen hier periodiek aandacht aan besteden.

10. Voor imkers, die materiaal aan andere imkers verstrekken, zoals koninginnentelers, moeten richtlijnen worden opgesteld hoe te handelen bij een aanwezige besmetting. Bij zware besmetting geldt een verbod voor het uitgeven van bijenmateriaal. In het grijze gebied van de lichte besmetting zonder klinische verschijnselen is de situatie minder duidelijk. Kunnen dan bijen en larven alleen van die volken worden gebruikt waarbij geen AVB besmetting is geconstateerd, of moet de gehele stand 'besmet' worden verklaard?

11. Om in deze situatie 'oneerlijke concurrentie' te voorkomen zouden alle koninginnentelers en andere materiaalverdelers moeten worden verplicht hun stand regelmatig op AVB te laten controleren.

12. Voor de praktische uitvoering van het beleid met betrekking tot de bestrijding van AVB is het aan te bevelen, de sterkte van de besmetting onder te verdelen in bijvoorbeeld drie groepen. De grenswaarden voor de indeling van die groepen dienen in overleg te worden vastgesteld.

A. De besmetting is niet vastgesteld

Mogelijkheden zijn dan:

'niet besmet' of 'besmetting onder de detectiegrens'.
Handelingen: geen.

B. Er is een lichte besmetting geconstateerd

Mogelijkheden zijn dan:

'toch klinische verschijnselen' (handelingen: sanering volgens de wettelijke bepalingen en opsporen van de besmettingsbron);

'geen klinische verschijnselen' (handelingen: hygiënische maatregelen door de imker en opsporen van de besmettingsbron. Voor koninginnentelers moeten in dit geval aangepaste maatregelen worden overwogen).

C. Er is een zware besmetting geconstateerd mogelijk met klinische verschijnselen.

In dit geval is er maar één mogelijkheid: saneren volgens de huidige wettelijke bepalingen en opsporen van de besmettingsbron.

13. De door de imker te nemen hygiënische maatregelen dienen o.a. te omvatten:

- Zeker geen medicamenten gebruiken
- Geen voer tussen de volken uitwisselen, want volken waar geen sporen zijn aangetroffen kunnen toch besmet zijn
- Geen materiaal, raampjes en voer uitwisselen tussen de volken. Ook geen honing afkomstig van het buitenland of van collega's aan de volken voeren.
- Materiaal van eigen stand vóór hergebruik zorgvuldig reinigen en ontsmetten. Dit materiaal niet aan collega's ter beschikking stellen. Voor de ontsmettingsmethoden dient een standaard te worden vastgesteld
- Zorg dat er zo weinig mogelijk roverij op kan treden en dat vervliegen zoveel mogelijk wordt voorkómen
- Zorg voor frequente raatvernieuwing, tolereer geen oude raat en laat de bijen veel bouwen. Hierbij nog afspreken wat er met de oude raat moet gebeuren
- Controleer het broednest regelmatig op AVB verschijnselen en stuur tenminste jaarlijks honingmonsters in ter controle.

Tot slot

Het is van belang dat nu zo snel mogelijk nieuw beleid wordt geformuleerd. Dit heeft alleen zin indien alle imkergroeperingen solidair zijn en gemeenschappelijk de genomen besluiten ten uitvoer brengen.

Bronnen

Vergaderingen 'Adviesgroep AVB'

Apiforum Freiburg 1996

De tijdschriften 'Die Biene' en 'ADIZ', maart 1997